

DO 16 MEI

foto: Michel Novaka

L'ARPEGGIATA

ALLA NAPOLETANA

SPOT/DE OOSTERPOORT

PROGRAMMA

Andrea Falconieri 1585/86-1656

Folias echa para mi Señora Doña Tarollilla de Carallenos (Napels, 1650)
instrumentaal

Cristoforo Caresana ca. 1640-1709

La Tarantella (Napels, 1673)

*Céline Scheen, Bendetta Mazzucato, Luciana Mancini, Valer Sabadus,
Vincenzo Capezzuto, Alessandro Giangrande, Hugo Oliveira*

Pietro Antonio Giramo ...1619-1630...

La Pazza (arr. Christina Pluhar) (Napels, 1630)
Luciana Mancini

Andrea Falconieri

Brando Lo Spiritillo (Napels, 1650)
instrumentaal

Francesco Provenzale 1624-1704

Cuccopinto de st'arma
Alessandro Giangrande, Hugo Oliveira

traditional

Lo guarracino (Napels, 18e eeuw)
Alessandro Giangrande

Rodolfo Falvo 1873-1937

Dicitencello vuje! (arr. Christina Pluhar)
Vincenzo Capezzuto

traditional

Pizzica di San Vito (Tarantella) (Apulië)
Vincenzo Capezzuto, Anna Dego

Claudio Monteverdi 1576-1643

Amor, lamento delle ninfa
Céline Scheen

Cristoforo Caresana

La Pastorale (arr. Christina Pluhar) (Napels, 1675)
*Céline Scheen, Benedetta Mazzucato, Luciana Mancini, Valer Sabadus,
Vincenzo Capezzuto, Alessandro Giangrande, Hugo Oliveira*

Maurizio Cazzati 1616-1678

Ciaccona
instrumentaal

traditional

La Carpinese (Carpino, Apulië)
Vincenzo Capezzuto, Anna Dego

Pietro Andrea Ziani 1616-1684

Dormite o pupille (arr. Christina Pluhar) (Napels, manuscript ca. 1685)
Benedetta Mazzucato

traditional

Pizzicarella mia (Apulië)
Vincenzo Capezzuto, Anna Dego

Cristoforo Caresana

La Veglia (a 6 voci vv. Per la nascita di Gesù) (Napels, 1674)

1. Una dama la più fortunata

Vincenzo Capezzuto, Alessandro Giangrande

2. Ballo detto la Barerra - Aria: Non è vero (uit 'La Veglia')

Céline Scheen

3. Rezitativo: Basti, sospenda il Ballo

Luciana Mancini

4. Dormi, o ninno

Hugo Oliveira

5. Rezitativo: Silenzio o voci

Vincenzo Capezzuto

6. Gioca all' ombre

*Céline Scheen, Benedetta Mazzucato, Luciana Mancini, Valer Sabadus,
Vincenzo Capezzuto, Alessandro Giangrande, Hugo Oliveira*

Céline Scheen sopraan
Benedetta Mazzucato
mezzosopraan
Luciana Mancini mezzosopraan
Vincenzo Capezzuto alt
Alessandro Giangrande tenor
Hugo Oliveira bas

Anna Dego dans

Doron Sherwin zink
Kinga Ujszaszi barokviool
Jesús Merino Ruiz barokviool

Diana Vinage barokcello
Josep Maria Martí Duran
barokgitaar en theorbe
David Mayoral slagwerk
Leonardo Terrugi contrabas
Nadine Remmert orgel en
klavecimbel

Christina Pluhar programmering,
arrangementen, artistieke leiding en
theorbe

Fred Braye klankregie

TOELICHTING

Het Napels van de zeventiende eeuw groeide in sneltreinvaart uit tot een belangrijke bakermat van de opera. De Italiaanse havenstad kende daarnaast een rijke straat- en volksmuziekcultuur die niet alleen vele voorlopers van het huidige levenslied opleverde, maar ook de instrumentale muziek een impuls gaf met bijvoorbeeld de tarantella, de wilde dans die zijn inspiratie ontleent aan het idee dat men alleen genas van een 'dodelijke' beet van de tarantula door ongeremd te dansen. L'Arpeggiata concentreert zich met *Alla Napoletana* op die zeer bewogen zeventiende eeuw, met een uitstapje naar de vroege twintigste eeuw in de vorm van *Dicitencello vuje!* van Rodolfo Falvo. Deze musicus en cabaretier, een belangrijke aanjager van het twintigste-eeuwse Napolitaanse levenslied, laat horen dat er door de eeuwen heen op het

gebied van passie, humor, drama en intensiteit niets veranderd is.

Opera en smartlap

'Eerst Napels zien en dan sterven'. We danken deze gevleugelde uitdrukking aan Johann Wolfgang von Goethe. 'Een mens die Napels heeft gezien kan nooit meer treurig zijn', zo beweerde hij. Hij schreef in zijn dagboek: '*Vedi Napoli e poi muori!*, sagen sie hier. Siehe Neapel und stirb!' Goethe wist waarover hij sprak. Hij verbleef van 1786 tot 1788 in Italië waar hij Napels tot zijn favoriete stad rekende. Hij heeft Napels gezien, geroken, geproefd en ongetwijfeld ook gehoord. Al was Goethe niet zo van de muziek, schijnt het. Nog vóór Goethe zich uitliet over de stad ging Charles Burney juist naar Napels voor het ook in de achttiende eeuw internationaal geroemde muziekklimaat. Deze Engelse musicograaf, die door Europa reisde om materiaal te verzamelen

voor zijn *General History of Music*, deed in 1770 Italië aan en schreef vol verwachting over zijn bezoek aan Napels. 'De overige steden had ik bezocht om een bepaald werk, dat ik mezelf had opgelegd, tot stand te brengen, maar hier hoopte ik mij ten volle te kunnen vermaken. Wat kon een muzikvriend anders denken van een plaats die een Farinelli, Jomelli, Leo, Pergolesi, Piccini, Porpora, de beide Scarlatti's en ontelbare andere componisten, zangers en muzikanten heeft voortgebracht?'

Zowel Goethe als Burney hebben een punt en schetsen een aspect van de stad. Goethe roemde vooral de pure schoonheid van de gebouwen en de resten daarvan die teruggaan tot de oude Grieken en Romeinen en de majestueuze Vesuvius die al millennia het immer dreigende stadsdecor vormt. Voor Burney was het vooral de opera, waarvan het oudste actieve operatheater in Europa, Teatro San Carlo, nog steeds getuigt. En ook de typerende balkonnetjes waaronder destijds al wanhopige minnaars en zelfbenoemde straatzangers de voorlopers van de smartlap zongen.

Ezels en gokkers

Die muzikale basis gaat terug tot de vroege zeventiende eeuw. Napels vormde de bakermat van de *castrati* en de *commedia dell' arte* en droeg daarmee in hoge mate bij aan de bloei van de opera enerzijds en het levenslied, de smartlap, anderzijds. Een mooi voorbeeld van die laatste categorie in combinatie met invloeden uit de *commedia dell' arte* is *La Pazza* (ca. 1730) van Pietro Antonio Giramo.

Een maf werk waarin de gek geworden man zichzelf tot ezel verklaart, een vogel doodt omdat deze mooier zingt dan hij onder het balkon van zijn geliefde en uiteindelijk een monoloog aangaat waarin de falsetstem zijn geliefde vertegenwoordigt, die scherpe antwoorden geeft op zijn wanhopige smeekbeden.

Ook de knotsgekke traditional *Lo guarracino* uit dezelfde periode past in deze traditie. Het is een tarantella waarin de jacht van een man op een vrouw metaforisch uitmond in een enorme strijd tussen vissen en aanleiding geeft tot een complete 'golffoorlog'. Het daaropvolgende *Dicitencello vuje!* dat Rodolfo Falvo rond 1900 schreef, is in deze context niet meer dan een melancholisch vervolg waarin de man zijn eeuwigdurende liefde voor de vrouw nog eens uitdrukt in een ware smartlap.

Het is een werk dat een rechtstreeks antwoord lijkt op *Amor, lamento della ninfa* van Claudio Monteverdi, een componist die met zijn opera's en madrigalen een grote invloed had op de ontwikkeling van het muziekleven in Napels. Die muzikale invloed is goed te horen in *La Pastorale* uit 1675 en vooral de kerstcantate *La Veglia* uit 1674 van componist, tenor en een van de eerste sterren van de Napolitaanse opera Christoforo Caresana. *La Veglia* is een blauwdruk van het Napels van de late zeventiende eeuw. Archaische dansen, modernere liederen en een juweel van een wiegeliedje, *Dormi, oh ninno*, wisselen elkaar af in dit werk waarin Jezus de gokker blijkt die zijn eigen leven op het spel zet.

Hitsige componisten

Napels was destijds de belangrijkste havenstad in de Middellandse Zee en vanuit Afrika en het Midden-Oosten een minstens zo vanzelfsprekende poort naar Europa. Het bleken de voorwaarden voor een culturele smeltkroes die in die tijd zijn weerga niet kende. Joodse en islamitische tradities vermengden zich met katholieke en wereldlijke waarden. En dat uitte zich ook, of misschien zelfs vooral in de muziek. De drang naar experiment en vernieuwing zat de Napolitanen daarbij in het bloed. 'De zucht naar vernieuwing die in de Italiaanse muziek zulke plotselinge veranderingen heeft teweeggebracht en vaak wonderlijke grillen voortbrengt, veroorzaakt mede dat de plaatselijke muziek hier vreemd is en zowel wat de melodie als de zangtechniek betreft ver afwijkt van wat ik elders aantrof', schreef Charles Burney al.

Diezelfde vernieuwingsdrang, gecombineerd met de traditie van de muziek van de straat, maakte ook de instrumentale muziek tot iets bijzonders. De Napolitaanse luitist en theorbespeler Andrea Falconieri gaf al in de vroege zeventiende eeuw het voorbeeld met zijn grillige instrumentale werken zoals *Folias echa para mi Señora Doña Tarollila de Carallenos* en *Brando Lo Spiritillo*. Ook de tegenwoordig nagenoeg vergeten Maurizio Cazzati, wiens *Ciaccona* vandaag op het programma staat, was in het Napels van de zeventiende eeuw een gevierd componist. 'In hun manier van uitvoeren ligt een nadrukkelijkheid en een vuur die men

wellicht nergens anders ter wereld zal aantreffen. Ze zijn zo hitsig dat het bijna in woede omslaat. Deze hevige muzikale atmosfeer zorgt ervoor dat een Napolitaans componist in een werk dat kalm en smeulend begint, de instrumentalisten nog voor het eind ervan in lichterlaaie zet', constateerde Burney.

Het is die passie die in alles zit. Niet alleen in de oorspronkelijke Napolitaanse pizza Margherita, die de lijst van immaterieel cultureel erfgoed van UNESCO heeft gehaald, maar ook in de kunst, het leven zelf en de omgang van het volk met dat leven. En het is die passie, die levenslust, die tragiek en die humor die de stad niet alleen tot de bakermat van veel instrumentale muziek, opera en levenslied heeft gemaakt, maar die zelfs Goethe deed opmerken dat een mens die Napels heeft gezien niet treurig kan zijn.

Paul Janssen

LIEDTEKSTEN

Cristoforo Caresana *La Tarantella*

Alle selve alle valli, alle grotte
adorate sì bella notte.
Alle paglie alla capanna,
che ogni fiume già scorre manna.
Alle rupi, alle tane, alle selve
[e] mansuete son fatte le belve
ogni piazza nel mondo è fiorita
mentre torna nel mondo la vita.

Alle selve, alle valli, grotte,
vagheggiate, riverite,
adorate sì bella notte.

Tarantola d'abisso, empio serpente,
or ch'è nato l'agnello innocente
la tua forza si abatterà.
Piangi, fremi, singhiozza, sospira
nel tuo regno d'oscurità,
viva, viva l'eternità.

Tarantola ch'in cielo il nido avesti,
ma per troppo volar cadesti
da quel trono di maestà.
Or che il verbo dal cielo è disceso
il tuo dente non ferirà.

La superbia così va!
Tarantola ribelle, fulminata,
or che in terra la luce è nata
nova fiamma ti struggerà!

*Aan de bossen, spelonken en valleien,
bewijs eer aan deze mooie nacht!
Aan het stro, aan de hut,
alle rivieren stromen over van manna!
Aan de rotsen, de holen, de wouden,
alle wilde beesten werden tam,
en nu het leven weer terugkeert op
aarde
staat ieder plein vol bloemen.*

*Aan de bossen, spelonken en valleien,
vereer deze mooie nacht
vol ontzag en zoet verlangen!*

*Tarantula uit de hel, verdorven slang,
nu het onschuldig lam is geboren,
zal jouw kracht snel breken!
Zied maar van woede, huil, snik, zucht
in jouw schimmenrijk,
lang leve de eeuwigheid!*

*Tarantula, jouw nest was in de hemel,
maar je vloog te hoog, en stortte
omlaag
van je vorstelijke troon.
Nu het Woord uit de hemel is
neergedaald,
heeft jouw beet alle kracht verloren!*

*Zo vergaat het de overmoedige!
Tarantula, rebel, door bliksem
getroffen:
nu op aarde het licht is geboren
zal een nieuwe vlam jou verteren!*

Si raddoppino a te le catene
or che ha l'uomo la libertà.
Chi pugna col cielo mai vincerà!

Or che al bosco fiorisce ogni pianta,
or che al prato fiorisce ogni stelo,
or che in cielo risplende ogni stella,
replicate la tarantella!

Alle selve, alle valli, grotte,
vagheggiate, riverite,
adorate sì bella notte.

Alle balze, alle sponde, ai ruscelli
scotono i zefiri gli arboscelli.
Fa l'erbette fiorite nel prato
l'alto monarca che in terra è nato.
Ai campi, alla riviera,
ride nel verno la primavera.

*Laat jouw ketens verdubbelen
nu de mensheid verlost is:
wie met de hemel strijdt, zal nooit
winnen.*

*Nu iedere boom in de bossen, iedere
plant in de weiden in bloei staat,
nu iedere ster schittert aan de hemel,
kan de tarantella weer worden
gedanst!*

*Aan de bossen, spelonken en valleien,
vereer deze mooie nacht
vol ontzag en zoet verlangen!*

*Aan de rotsen, aan de beekjes en hun
oevers,
zachte briesjes doen de bladeren
wuiven.
De vorst die op aarde is geboren
laat de gewassen bloeien in de velden.
Aan de velden, aan de rivieren,
de lente lacht door de winter heen.*

Pietro Antonio Giramo
La Pazza

Chi non mi conosce
dirà che la mia
sia vera pazzia
che lieta mi fa.
Ma tutto è furore
effetto d'amore,
ch'al core mi sta.

Or sia come dite,
sentite una pazza!
Vorrei verseggiare
o cielo, o terra, o mare...
No no no no!
Vorrei cantare
la sol fa mi fa re.

*Wie mij niet kent,
zal zeggen dat
het pure waanzin is
die mij gelukkig maakt.
Maar deze drift
komt voort uit de liefde
die leeft in mijn hart.*

*Maar al hadden jullie gelijk,
luister dan naar deze waanzinnige!
Ik wil spreken in verzen,
o hemel, o aarde, o zee...
Nee nee nee!
Ik wil zingen van
la sol fa mi fa re.*

Ma, ferma, ch'il canto
ritorna in pianto,
non te'l diss'io? Sospira il cor mio.

Talvolta Amor fiero
mi lega la lingua
e muta mi fa.
Già sento mancare
la voce parlare,
non posso più, no!
Ma poi con furore
vorrei gridare,
burlare saltare,
mostrare la gioia
ch'al core mi sta.

Talvolta mi burlo
di chi m'ha ferito,
e così gli dic'io:
signor cavaliere,
con piume alle spalle.
Voi fate il smargiasso
con strali e carcasso,
ma gl'occhi hai bendati
coi panni stracciati.
Ah ah ah ah ah!
Signor cavaliere,
coi panni stracciati!

Amor sempre ho da stridere?
Il cor sarà qual fu?
No no ch'io voglio ridere,
fa poi quel che vuoi tu.

Voglio cantare alla napoletana
e n'auto poco a la calavresella:
"forze facesse la Fortuna cana,
fare pietosa chella faccia bella.
Non siente, no!
Si ca se squaglia st'arma com' an
Zunza,
e mi sento abbrucia' lu fecatelli,

*Maar wacht eens, mijn lied
slaat weer om in een jammerklacht...
Zei ik het niet? Mijn hart zucht...*

*De wrede Amor
legt mijn tong soms aan banden,
en dan val ik stil.
Ik voel al hoe mijn stem
stokt in mijn keel
en ik kan niet meer, nee!
Dan weer wil ik
schreeuwen vol vuur,
en grappen en springen,
om de vreugde te tonen
die leeft in mijn hart.*

*Soms drijf ik de spot
met wie mij heeft getroffen,
en spreek hem zo toe:
Hoogedele heer,
met uw gevleugelde rug!
U lijkt wel heel wat
met uw pijlen en koker
maar uw ogen zijn geblinddoekt
met armzalige lappen,
ha ha ha ha ha ha!
Hoogedele heer,
met armzalige lappen!*

*Amor, moet ik altijd maar razen,
blijft mijn hart altijd zoals 't was?
Nee, nee, want ik wil lachen,
dus doe jij maar wat je niet laten kan!*

*Ik wil zingen op z'n Napolitaans,
en ook een beetje Calabrees,
"Misschien kan Fortuna, dat loeder,
zijn mooi gezicht sieren met
mededogen.
Hij hoort me niet, nee!
Mijn ziel smelt als schoenpoets,
ik voel mijn lever branden,*

stu cori si sminuzza com' an trunza
Amuri sul è causa de stu mali!"

Misera, e che vaneggio?
Come snodo la lingua in rozzi accenti?
Per questo pazza mi chiaman le genti!
Come gira il pensier fra mille ruote,
come apro ohimè la bocca in basse
note!

Oh dotti medici,
fate un collegio
di me chi sa
Se virtù trovassi
d'erba che movassi
di me a pietà.

La mente smania,
la lingua svariata,
gl'occhi non dormono,
i membri ho languidi,
e gran dolore
io sento al core.

Zi, zi, date la voce!
Olà chi passa? Amore! Ah, traditore!
Prendetelo, legatelo,
ponetelo prigion entro al mio core.
Ahi, sen fuggi! Le finestre del cor
non ben serra, dagl'occhi sen volò!

Sia maledetto Amore,
maledetta quell'ora
ch'io viddi il mio desio!

Maledetto il cor mio,
ch'ama chi lo disprezza!
Maledetta l'asprezza
d'uomo così crudele!

*mijn hart ligt als een kool aan mootjes.
Liefde is oorzaak van deze ellende!"*

*Ach, wat raaskal ik, ongelukkige,
waarom rollen ruwe woorden van mijn
tong?
Zo komt het dat mensen mij gek
noemen!
Mijn gedachten draaien langs honderd
raderen,
en ach! ik kan slechts zingen in mineur!*

*O geleerde doktoren,
steek de hoofden
over mij bijeen! Wie weet
bestaat er een kruid
dat medelijden
voor mij kan wekken...*

*Mijn geest ijlt,
mijn tong dwaalt,
mijn ogen zijn slapeloos,
mijn leden zijn slap,
en in mijn hart
voel ik een diep verdriet.*

*Hé, zeg eens op,
wie loopt daar? Amor! Ach, jij verrader!
Grijp hem, bind hem vast,
neem hem gevangen in mijn hart!
Hij gaat ervandoor! Ik heb de ramen in
mijn hart
niet goed gesloten, door mijn ogen
vliegt hij weg!*

*Vervloekt zij de liefde,
vervloekt zij het moment
dat ik mijn verlangen voor het eerst
zag!*

*Vervloekt mijn hart,
dat liefheeft wie het minacht,
vervloekt de hardheid
van die wrede man!*

E tu, lingua infedele,
e tu, lingua arrogante,
com'hai cotanto ardire
il mio ben maledire?

Vorrei tagliarti a pezzi
già che 'l mio ben disprezzi!

Ballate, oh miei pensier ch'io sonerò,
fate, vi prego, il ballo del Fedele,
che tal qual sempre fui, tal esser vuò.
Fate più presto il ballo di Follia,
che così folle è ancor la mente mia!
Prendetela per mano, orsù inchinatevi
prima all'idol mio.
Fa la la la la la,
girate con la mente intorno intorno.
Quel pensier salta troppo,
non saltar o pensiero!
Non vedi il tuo gran male?
Ch'a cader va chi troppo in alto sale!
Non posso più sonare,
la corda della speme è troppo falsa,
e quella del desio volsi accordarla,
et essi rotta per troppo tirarla.

*En jij, trouweloze tong,
overmoedige tong,
waarom heb je zo'n drang
kwaad te spreken van mijn lief?*

*Ik wil je aan stukjes hakken
omdat je mijn lief zo beledigt!*

*Dans maar, gedachten, en ik zal erbij
spelen,
alsjeblijft, doe de dans der
Getrouwen,
zoals ik altijd was, zo wil ik blijven.
Haast jullie, doe de dans van de
Waanzin,
want mijn geest is nog altijd zo
waaninnig!
Neem haar bij de hand, toe, eerst
moeten jullie
buigen voor mijn aanbedene!
Fa la la la la la,
draai rond, rond met mijn geest,
die gedachte springt teveel,
niet springen, gedachte!
Zie je het gevaar soms niet?
Wie te hoog springt, komt ten val!
Ik kan niet meer spelen,
de snaar van de hoop klinkt te vals,
en die van het verlangen wil meedoen,
en knapt door het vele trekken.*

Francesco Provenzale
Cuccopinto de st'arma

Eurillo li porta una Chitarra,
et un Calascione
SN Cuccopinto de st'arma.
C Uh cori meu.
SN Ss' vuocchie de Vasalisco.
C M'incapparù a lu visco.
SN So frezze, o pesature?
C. Nasci lu sulì a ssi pupilli scure.

*Eurylus brengt een gitaar
en een colascione
SN Kleine lieveling van mijn ziel!
C Oh, mijn hart!
SN Dit zijn de ogen van een basilisk...
C Ik ben in een val gelopen!
SN Zijn dit pijlen of gewichten?
C De zon rijst op in die donkere ogen.*

traditional

Lo guarracino

Lo guarracino ca jéva pe' mare,
lle venne voglia de se 'nzorare
se facette no bello vestito
de scarde de spine pulito pulito
co na perucca tutta 'ngrifata
de ziarelle 'mbrasciolata,
con lo sciabbò, scollo e puzine
de seta 'ngrese fine fine.

Cu li cazune de rezze de funno,
scarpe e cazette de pelle de tunno,
e sciammeria e sciammereino
d'aleche e pile de voje marino,
cu li buttune e buttunèra
d'uocchie de purpe, sécce e fére,
fibbia, spata e schiocche 'ndorate
de niro de sécce e fèle d'achiata.

Doje belle cateniglie
de premmone de conchiglie,
no cappiello aggallonato
de codarino d'aluzzo salato,
tutto posema e steratiello,
ieva facenno lu sbafantiello
e gerava da ccà e da llà;
la 'nnammorata pe se trovà!

La Sardella a lo barcone
steva sonanno lo calascione;
e a suono de trommetta
ieva cantanno st'arietta:
"E llarè lo mare e lena
e la figlia da sià Lena
ha lasciato lo nnamorato
pecché niente l ha rialato".

*De Monniksvis die zwemt in zee
kreeg zin om te trouwen.*

*Hij mat zich een mooi pak aan
van de fraaiste schubben en stekels,
met een pruik vol krullen,
versierd met kleine lintjes,
een kraag, een bef en manchetten
van de fijnste Engelse zijde.*

*Een broek uit visnetten,
schoenen en sokken van tonijnvel,
en een jas en een mantel
van algen en monniksrobharen,
met knopen en knoopsgaten
van ogen van octopus, inktvis en
dolfijn,
met gespen en zwaard en gouden
kwasten
van inktvisinkt en zeebrasemgal.*

*Twee mooie armbanden
van zeehazen en schelpen,
een hoed gevlochten uit
darmen van gezouten pijlvis.
Zo opgedoft en gesteven
ging hij als een heuse praalhans
rond van hier naar daar
op zoek naar een geliefde.*

*Juffrouw Sardine stond op haar balkon
wat te tokkelen op haar luit,
en met een stem als een klaroen
bracht zij de volgende aria ten gehore:
"Ho hee, de wind en de zee,
de dochter van tante Lena
heeft haar geliefde verlaten
omdat hij haar nooit een presentje
bracht!"*

Lo Guarracino 'nche la guardaje
de la Sardella se 'nnamoraje;
se ne jette da na Vavosa
la cchiù vecchia maleziosa;
l'ebbe bona rialata
pe mannarle la mmasciata:
la Vavosa pisse pisse
chiatto e tunno nce lo disse.

La Sardella 'nch'a sentette
rossa rossa se facette,
pelo scuorno che se pigliaje
sotto a no scuoglio se 'mpizzaje;
ma la vecchia de la Vavosa
subbeto disse: "Ah schefenzosa!
De sta manera non truove partito
'ncanna te resta lo marito.

Se aje voglia de t'allocà
tanta smorfie nonaje da fà;
fora le zeze e fora lo scuorno,
anema e core e faccia de cuorno".
Ciò sentenno la sié Sardella
s'affacciaje a la fenestrella,
fece n'uocchio a zennariello
a lo speruto 'nnammoratiello.

Ma la Patella che steva de posta
lo chiammaje faccia tosta,
tradetora, sbrevognata,
senza parola, male nata,
ch'avea 'nchiantato l'Alletterato
primmo e antico 'nnamorato;
de carrera da chisto jette
e ogne cosa 'lle dicette.

*De Monniksvis zag haar en
werd op slag verliefd op de Sardine:
hij haastte zich naar de Slijmvis,
de meest venijnige oude tang,
en betaalde haar flink om
de boodschap over te brengen.
De Slijmvis fluisterde haar alles toe
en wond er geen doekjes om.*

*Toen de Sardine het hoorde
kleurde ze helemaal rood
en van pure schaamte
verschanste ze zich onder een rots.
Maar de oude Slijmvis
zei meteen: "Niet zo preuts!
Zo vind je nooit een goede partij
en kan je een echtgenoot wel
vergeten!*

*Als je wil trouwen, laat dan
die grimassen maar achterwege,
weg met die schroom en aanstellerij,
en raap al je moed bij elkaar!"
Toen juffrouw Sardine dat hoorde,
ging ze aan het raam staan
en wierp haar smachtende vrijer
lonkende blikken toe.*

*Maar de Zeeslak stond op
de uitkijk en riep: "Wat een lef!
Schaamteloze verraadster,
trouweloze, waar is je fatsoen?"
Want ze had Tonijntje aan de kant
gezet,
haar eerste en vroegste aanbieder.
Ze haastte zich naar hem toe,
en vertelde hem alles.*

Quanno lo 'ntise lo poveriello
se lo pigliaje Farfariello;
jette a la casa e s'armaje e rasulo,
se carrecaje comm'a no mulo
de scopette e de spingarde,
povere, palle, stoppa e scarde;
quattro pistole e tre bajonette
dint'a la sacca se mettette.

Ncopp'a li spalle sittanta pistune,
ottanta mbomme e novanta cannune;
e comm'a guappo Pallarino
jeva trovanono lo Guarracino;
la disgrazia a chisto portaje
che mmiezo a la chiazza te lo
'ncontraje:
se l'afferra po crovattino
e po lle dice: "Ah malandrino!

Tu me lieve la 'nnammorata
e pigliatella sta mazziata".
Tuffete e taffete a meliune
le dava paccare e secuzzune,
schiaffe, ponie e perepesse,
scoppolune, fecozze e cunnesse,
scerevecchiune e sicutenosse
e ll'ammacca osse e pilosse.

Venimmoncenne ch'a lo rummore
pariente e amice ascettero fore,
chi co mazze, cortielle e cortelle,
chi co spate, spatune e spatelle,
chiste co barre e chille co spite,
chi co ammenole e chi co antrite,
chi co tenaglie e chi co martielle,
chi co torronne e sosamielle.

Patre, figlie, marite e mogliere
s'azzuffajeno comm'a fere.
A meliune correvano a strisce
da sto partito e de chillo li pisce!
Che bediste de sarde e d'alose
da palaje e raje petrose

*Toen die stakker het hoorde,
was hij als door een duivel bezeten
en bewapende zich tot de tand.
Als een muilezel belaadde hij zich
met musketten en karabijnen,
kogels, kruut, laadproppen en
vuursteen,
en vier pistolen en drie bajonetten
stopte hij ook nog in zijn buidel.*

*Met op zijn rug zeventig pistolen,
tachtig bommen en negentig
kanonnen,
ging hij als een razende Roeland
op zoek naar de Monniksvij.
Tot ongeluk van die laatste
vond hij hem midden op het plein.
Hij vatte hem bij de kraag
en riep: "Ik heb je, schavuit!*

*Jij steelt mijn geliefde?
Hier heb je een pak slaag!"
Een miljoen stompen en stoten
volgde, één en al rossen en rammen,
en poffen en paffen en petsen
kopstoten, schoppen en meppen
hengsten en oplawaaien...
hij verbrijzelde al zijn botten!*

*Vervolgens kwamen, bij al dat rumoer
vrienden en familie naar buiten,
met knuppels, messen en dolken,
of met sabels, degenen en zwaarden,
de één bracht stokken, de ander
spiezen,
sommigen amandelen, anderen noten
de één hamers, een ander tangen,
anderen nougat of krakelingen.*

*Vaders en zonen, mannen en vrouwen
gingen elkaar als beesten te lijf
in drommen stroomden ze samen
en iedere vis koos partij!*

sarache, dientece ed achiate,
scurme, tunne e alletterate!

Piscepalumme e pescatrice,
scuorfene, cernie e alice,
mucchie, ricciole, musdee e mazzune,
stelle, aluzze e storiune,
merluzze, ruongole e murene,
capodoglie, orche e vallene,
capitune, auglie e arenghe,
ciefere, cuocce, tracene e tenghe.

Treglie, tremole, trotte e tunne,
fiche, cepolle, laune e retunne,
purpe, secce e calamare,
pisce spate e stelle de mare,
pisce palumme e pisce prattielle,
voccadoro e cecenielle,
capochiuove e guarracine,
cannolicchie, ostreche e ancine,

vongole, coccirole e patelle,
pisce cane e grancetielle,
marvizze, marmure e vavose,
vope prene, vedove e spose,
spinole, spuonole, sierpe e sarpe,
scauze, nzuoccole e co le scarpe,
sconciglie, gammere e ragoste,
vennero nfino co le poste.

Capitune, saure e enguille,
pisce gruosse e piccerille,
d'ogni ceto e nazione,
tantille, tante, cchiù tante e tantone!
Quanta botte, mamma mia!
Che se devano, arrassosia!
A centenare le barrate!
A meliune le petrate!

Muorze e pizeche a beliune!
A delluvio li secozzune!
Non ve dico che bivo fuoco
se faceva per ogni luoco!

*Je zag meivissen en sardines,
en zeetongen en stekelroggen,
zeebrasems en tandbrasems,
makrelen en grote en kleine tonijnen!*

*Zeeduivels en toonhaaien,
schorpioennis, wrakvis, ansjovis,
pijlstaartrog, grondels en geelstaart,
zeesnoeken, gaffelmakrelen en steur,
kabeljauw, zeepaling, murenes
potvissen, walvissen en orka's,
haringen, alen en gepen,
harders, rode poon, pieterman en zeelt.*

*Rode mul, sidderrog en zeeforel,
dwergbolk, lintvis, kornaarvis en picarel,
octopussen, zeekat en pijlintvis,
zwaardvissen en zeester,
de hamerhaai en de gladde haai,
ombervissen en pootvissen,
dwerginktvis en koraaljuffertjes,
scheermesjes, oesters en zee-egels,*

*Venuschelpen, schaalhorens, kokkels,
hondshaaien en krabbetjes,
lipvissen, slijmvis en zandsteenbaars,
bokvissen - zwanger, weduwe en
getrouwd -
stekeloesters, zeebrasems en
zeeslangen,
barvoets, met klompen of schoenen,
en de purperslakken, garnalen en
kreeften
kwamen met de postkoets aan!*

*Horsmakrelen, alen en paling,
alle vissen, groot en klein,
van iedere klasse en kaste,
in alle soorten en maten!
Mamma mia, wat namen se
elkaar te grazen, God bewaar me!
Wel honderden stokslagen,
miljoenen stenen vlogen rond!*

Ttè, ttè, ttè, ccà pistulate!
ttè, ttè, ttè, ccà scoppettate!
ttè, ttè, ttè, ccà li pistune!
bu, bu, bu, llà li cannune!

Ma de cantà so già stracquato
e me manca mo lo sciato;
sicché dateme licienza,
graziosa e bella audienza
nfi che sorchio na meza de seje,
co salute de luje e de leje,
ca se secca lo cannarone
sbacantànnose lo premmone.

*Er werd geknepen en gebeten,
en wat een regen van vuisten!
En het spervuur dat losbrak
is met geen pen te beschrijven!
Te te te, knallen de pistolen!
Te te te, schallen de geweren!
Te te te, klappen de revolvers!
Bu bu bu, bulderen de kanonnen!*

*Maar ik ben uitgeput van het zingen,
en helemaal buiten adem!
Dus, als jullie het goedvinden,
mooi en charmant publiek,
ga ik even een glaasje drinken
op de gezondheid van hem en haar,
want mijn keel is gortdroog
en mijn longen zijn leeggelopen....*

Rodolfo Falvo
Dicitencello vuje!
(tekst: Enzo Fusco)

Dicitencello a 'sta cumpagna vosta
C'aggio perduto 'o suonno e 'a
fantasia,
C' 'a penzo sempe,
Ch'è tutt' 'a vita mia!
I' nce 'o vvulesse dicere,
Ma nun nce 'o ssaccio di.

'A voglio bbene,
'A voglio bbene assaje!
Dicitencello vuje
Ca nun mm' 'a scordo maje!
È 'na passione,
Cchiù forte 'e 'na catena,
Ca me turmenta ll'anema
E nun me fa campà!

Dicitencello ch'è 'na rosa 'e maggio,
Ch'è assaje cchiù bella 'e 'na jurnata
'e sole!
D' 'a vocca soja,

*Zeg toch aan jullie vriendin
dat ik mijn slaap en dromen kwijt ben,
dat ik altijd aan haar denk,
dat ze heel mijn leven is!
Ik wil het haar wel zeggen,
maar ik kan het haar niet zeggen...*

*Ik heb haar lief,
ik heb haar zo lief!
Zeggen jullie haar
dat ik haar nooit vergeet!
Dit is een passie
nog sterker dan een keten,
mijn ziel wordt gekweld,
en ik kan zo niet leven!*

*Zeggen jullie haar, dat ze een meiroos
is,
nog mooier dan een zomerdag!
Uit haar mond,
die frisser is dan viooltjes,*

Cchiù fresca d' 'e vviole,
l' già vulesse sentere
Ch'è 'nammurata 'e mme.

'A voglio bbene,
'A voglio bbene assaje!
Dicitencello vuje
Ca nun mm' 'a scordo maje!
È 'na passione,
Cchiù forte 'e 'na catena,
Ca me turmenta ll'anema
E nun me fa campà!

'Na lacrema lucente v'è caduta,
Diciteme 'nu poco a che penzate?
Cu 'st'uocchie doce
Vuje sola me guardate!
Levammoce 'sta maschera,
Dicimmo 'a verità!

Te voglio bbene,
Te voglio bbene assaje!
Sì tu chesta catena
Ca nun se spezza maje!
Suonno gentile,
Suspiro mio carnale,
Te cerco comm'a ll'aria,
Te voglio pe' campà!

*zou ik willen horen
dat ze verliefd is op mij...*

*Ik heb haar lief,
ik heb haar zo lief!
Zeggen jullie haar
dat ik haar nooit vergeet!
Dit is een passie
nog sterker dan een keten,
mijn ziel wordt gekweld,
en ik kan zo niet leven!*

*Ik zie een traan glinsteren op je wang,
zeg me eens, waar denk je aan?
Kijk toch alleen naar mij
met die zoete ogen!
Laat het masker maar vallen,
en zeg me de waarheid!*

*Ik heb je lief,
ik heb je zo lief!
Jij bent de keten
die nooit mag breken!
Mijn zoete slaap,
mijn ademtocht,
ik heb je nodig zoals zuurstof,
zonder jou kan ik niet leven!*

traditional **Pizzica di San Vito**

Non c'era da vini, non c'era da vini,
non c'era da vini e so' vinutu,
so' li sospiri tua, so' li sospiri tua,
so' li sospiri tua, m'hannu chiamatu.

Ah uelli, mu lu vecu ti vini,
mu lu vecu ti nchianà,
mi ta la manu e si ni va.
Ah uelli, mu lu vecu ti vini
mu lu vecu ti nchianà,
mi ta la manu e si ni va.

*Ik had niet moeten komen, ik had niet
moeten komen, maar toch ben ik
gekomen.
Het waren jouw zuchten
jouw zuchten hebben me geroepen!*

*Ah vuelli, nu eens zie ik je komen,
dan weer zie ik je gaan,
je pakt mijn hand en gaat ervandoor.
Ah vuelli, nu eens zie ik je komen,
dan weer zie ik je gaan,*

Si chiù bella tu, e si chiù bella,
e si chiù bella tu ti na cirasa,
iata all'amori tua, iata all'amori tua,
iata all'amori tua quannu ti vasa.

Ah uelli uelli uellà,
la pacchianella mea
quannu chiamu ata vinì.
Ah uelli uelli uellà,
la pacchianella mea
quannu chiamu ata vinì.

Ti li capelli tua, ti li capelli,
ti li capelli tua so nnamuratu,
li vecu ti vulà, li vecu ti vulà,
li vecu ti vulà ntallu vientu.

Occhi cu occhi,
cu deggi perdi l'occhi,
a ci tici mali nustru scatta lu cori.
Occhi cu occhi,
cu deggi perdi l'occhi,
a ci tici mali nustru scatta lu cori.

Ti lu ritornu a dì, ti lu ritornu,
ti lu ritornu a dì pi n'ata fiata,
alla cumpagnia va, a Santu Vitu va,
alla cumpagnia va sta sirinata.

Ah uelli uelli uellà,
n'ata vota statti bona,
tu ti me no ti scurdà.
Ah uelli uelli uellà,
n'ata vota statti bona,
tu ti me no ti scurdà.

je pakt mijn hand en gaat ervandoor.

*Je bent mooi, je bent mooier
je bent nog mooier dan een kers!
Gezegend is je geliefde,
hij is gezegend als hij je kust.*

*Ah uelli uelli uellà
mijn meisje zal komen
als ik haar roep
Ah uelli uelli uellà
mijn meisje zal komen
als ik haar roep.*

*Jouw haren, op jouw haren
op jouw haren ben ik verliefd,
ik zie ze waaien, ik zie ze waaien
ik zie ze waaien in de wind.*

*Een oog voor een oog,
laat het hart breken
van wie kwaad over ons spreekt.
Een oog voor een oog,
laat het hart breken
van wie kwaad over ons spreekt.*

*Ik blijf het je zeggen, ik blijf het zeggen
ik blijf het je steeds weer zeggen:
Ga naar het feest, ga naar San Vito,
ga vanavond naar het feest.*

*Ah uelli uelli uellà,
het ga je goed,
maar vergeet me niet!
Ah uelli uelli uellà,
het ga je goed,
maar vergeet me niet!*

Claudio Monteverdi
Amor, lamento della ninfa

Amor (dicea, il ciel
Mirando, il piè fermò)
Dove dov'è la fè
Che'l traditor giurò ?
(miserella)

Fa che ritorni il mio
Amor com'ei pur fu,
O, tu m'ancidi, ch'io
Non mi tormenti più
(miserella, ahi più no, no,
tanto gel soffrir non può)

Non vo' più ch'ei sospiri
Se non lontan da me,
No, no, che i suoi martiri
Più non dirammi affé.
(miserella, ahi più no, no)

Perché di lui mi struggo,
Tutto orgoglioso sta,
Che sì, che sì se'l fuggo
Ancor, mi pregherà ?
(miserella, ahi più no, no,
tanto gel soffrir non può)

Se ciglio ha più sereno
Coi, che 'l mio non è,
Gia non rinchiude in seno,
Amor, sì bella fé.
(miserella, ahi più no, no,
tanto gel soffrir non può)

Né mai si dolci baci,
Da quella boca havrai,
Né più soavi, ah ! taci
Taci, che troppo il sa.
(miserella)

*Amor, (sprak zij, en keek
als versteend naar de hemel)
waar is de trouw die
hij me zwoer, die verrader?
(Ongelukkige!)*

*Laat mijn liefste terugkeren
zoals hij eens was,
of laat me sterven,
zodat ik mezelf niet langer kwel!
(Ach, ongelukkige! Zulke ijzige kou
kan ze niet langer verdragen!)*

*Ik wil zijn zuchten slechts horen
als ze ver weg zijn van mij.
Nee, nee, hij zal zijn ellende
nooit meer delen met mij!
(ongelukkige, nee, niet meer!)*

*Omdat ik wegwijn voor hem
glimt hij van trots.
Als ik van hem wegvlucht,
zou hij dan om me smeken?
(Ach, ongelukkige! Zulke ijzige kou
kan ze niet langer verdragen!)*

*Misschien stralen haar ogen
meer dan de mijne,
maar in haar hart draagt ze, Amor,
niet zo'n zuivere trouw als ik.
(Ach, ongelukkige! Zulke ijzige kou
kan ze niet langer verdragen!)*

*Nooit zal je van haar lippen
zoenen krijgen zo zacht, zo zoet
als de mijne. Ach! Zwig,
want hij weet al te veel...
(ongelukkige!)*

Cristoforo Caresana
La Pastorale

Ogni angel s'è posto in gala
trofeo del nato re.
Chi batte le piume,
chi trilla col piè,
chi l'alba saluta,
chi canta, chi salta,
chi di vario color le penne smalta.

[Si suona la Pastorale]

Ogni fior veste di gala
spira il campo amenità.
La rosa col giglio
più lite non ha,
s'il nato bambino
ch'è bianco e vermiglio
desta fiamme a la rosa e nevi al giglio.

[Si suona la Pastorale]

Ogni angel s'è posto in gala etc.

*Iedere engel is in vol ornaat,
ter ere van de vorst die is geboren,
de één wuift met zijn vleugels,
de ander tapt met zijn voet,
weer één groet de morgenstond,
of zingt, of springt,
of kleurt zijn vleugels in bonte tinten.*

[men speelt de Pastorale]

*Iedere bloem is op haar mooist,
de velden zijn vol beking.
De roos en de lelie
voeren niet langer strijd,
want het kind dat is geboren
is wit en vermiljoen, en ontlokt
vlammen aan de roos, sneeuw aan
de lelie.*

[men speelt de Pastorale]

Iedere engel is in vol ornaat....

traditional
La Carpinese (tarantella)

Pigliatella la palella e ve' pe foco
Va alla casa di lu 'nnamurate
Pijate du' ore de passa joco

Si mama si n'addonde di chieste joco
Dille ca so' state faielle de foco
Vule, die a lae, chelle che vo la
femmena fa

*Neem de schep en ga op zoek
naar vuur,
ga naar het huis van je geliefde
en breng twee uren door met
liefdesspel.*

*Als je moeder dit spel soms ontdekt,
zeg dan, dat je rood ziet van de
vlammen,
vule, die a lae, een vrouw doet wat
ze wil....*

Luce lu sole quanne è buone tiempo
Luce lu pettu tuo donna galante
In pettu li tieni dui pugnoli d'argentu

Chi li tocchi belli ci fa santu
Chi li le tocchi ije ca so' l'amante
Im' paradise ci ne iamme certamente
Vule, die a lae, chelle che vo la
femmena fa

*De zon straalt wanneer de hemel
helder is,
bekoerlijke vrouwe, je borsten stralen,
in je boezem draag je twee dolken van
zilver.*

*Schoonheid, wie ze aanraakt wordt
zalig,
ik die jouw minaar ben, ik raak ze aan,
wij gaan zeker naar het Paradijs,
vule die a lae, een vrouw doet wat ze
wil...*

Pietro Andrea Ziani
Dormite o pupille

Dormite o pupille,
fra taciti orrori.
Né deste v'aprite
se voi non sentite
che giunga a svegliarvi
il nume de' cori.

Sognate o pensieri
il ben per cui moro.
Godrò pur felice
già ch'altro non lice,
tra l'ombre del sonno
il sole che adoro.

Riposa alma mia
tranquilla e festante.
Non sia chi ti desti
sol gioie t'appresti,
già fatto pietoso
il nume lattante.

*Slaap, mijn ogen,
tussen stille verschrikkingen,
word maar niet wakker
voordat jullie horen
dat de god der harten
jullie komt wekken.*

*Droom, mijn gedachten,
van mijn liefste, voor wie ik sterf.
Daar mij niks anders vergund is,
zal ik tevreden genieten
van de zon die ik aanbid
in de schemer van de slaap.*

*Geef je neer, mijn ziel,
van gelukzalige rust vervuld.
Laat niemand je wekken,
en laat de jeugdige god,
eindelijk mild geworden
jou slechts vreugde brengen.*

traditional

Pizzicarella mia (Pizzica Tarantata)

Pizzicarella mia, pizzicarella
lu camminatu to' la li li la
lu camminatu to' pare ca balla

A du te pizzicau ca no te scerne?
sutta lu giru o la li li la
sutta lu giru giru di la suddana.

Quantu t'amau t'amau lu core miu
mo nun tte ama chiù la li li la
mo nun tte ama chiù se ne scerrau.

Te l'ura ca te vitti te 'mmirai
'nu segnu fici a la li li la
'nu segnu fici a mmienzu a ll'occhi toi.

Ca quiddu foì nu segnu particolare
cu no' te scerri a la li li la
cu nu te scerri de l'amore toi.

Amore amore ce m'hai fattu fare
de quindici anni a la li li la,
de quindici anni m'hai fatto impazzire.

Pizzicarella mia, pizzicarella
lu camminatu to' la li li la
lu camminatu to' pare ca balla

*Pizzicarella, mijn pizzicarella,
als je loopt, la li li la
als je loopt is het net of je danst.*

*Waar ben je gebeten, dat je niet stopt?
Onder de zoom, o la li li la
onder de zoom van je rokken.*

*Mijn hart heeft zo van je gehouden
nu houdt het niet meer van je, o la li li la
nu houdt het niet meer van je, het is
gesloten.*

*Zodra ik je zag, werd ik verliefd,
en ik maakte een teken, o la li li la
ik maakte een teken tussen je ogen.*

*Het was een bijzonder teken
zodat je je niet af zou sluiten, o la li li la
zodat je je niet af zou sluiten voor je
geliefde.*

*Liefste, wat heb je me laten doen?
Al vijftien jaar, o la li li la
al vijftien jaar breng je me het hoofd op
hol.*

*Pizzicarella, mijn pizzicarella,
als je loopt, la li li la
als je loopt is het net of je danst.*

Cristoforo Caresana
La Veglia*

Una dama, la più fortunata
Una dama, la più fortunata,
che diede a la luce del mondo,
agli applausi del seno fecondo
prepara la veglia di nobil serata.

Ai suoni, ai canti, ai balli,
schiere armoniche e liete,
sciogliete su sciogliete
la man, la voce e 'l piè.
S'applauda, s'onori
la fascia del re!

Non è vero [Ballo detta la barerra -
Aria]

Non è vero, ch'è notte
se al corno del giorno
l'alba lucida apparì.
Un sol partorì
sì degno ch'in segno
di Vergine sta.
Più rara beltà
mirar non si può.

Basti, sospenda il ballo [Rezitativo]
Basti, sospenda il ballo
i suoi sbalzi fugaci,
fermi il piè, non la gioia,
ed oggi che trionfa l'umiltà,
destinata al rigor d'un cavo sasso,
la cuna del bambin onori il basso.

Dormi o ninno
Dormi o ninno, dormi o core,
chiudi gli occhi al canto mio.
Dorme l'uomo e veglia Dio,
per amor non dorme Amore.

*Een vrouwe, de meest gezegende,
die voor de wereld een kind heeft
gebaard
tot lof van haar vruchtbare schoot
verzorgt een avond van edel vermaak.*

*Zing, speel, dans,
gelukkige, harmonieuze scharen,
kom, toe, laat jullie stemmen klinken,
jullie handen en voeten bewegen!
Laat ons de zwachtels van de Koning
bewonderen en eren!*

*Het is niet werkelijk nacht
als bij het vallen van de avond
de stralende dageraad verschijnt.
Een Zon is opgegaan,
zo waardig dat hij staat
in het teken van de Maagd.
Een zeldzamer schoonheid
is nimmer te zien.*

*Genoeg, laat het dansen stoppen
met al die vluchtige sprongen,
laat de voeten stoppen, maar niet de
vreugde,
vandaag overwint de nederigheid,
bestemd voor de kilte van een holle
rots,
laat de deemoedige eer bewijzen
aan de wieg van het kind.*

*Slaap, mijn kindje, mijn hartje,
sluit je ogen wanneer ik zing.
De mens slaapt, God waakt,
uit liefde slaapt de Liefde niet.*

Silenzio o voci [Rezitativo]
Silenzio o voci o corde,
or che il regio bambin riposa un poco.
termini il canto e s'incominci il gioco.

Gioca all'ombre
Gioca all'ombre il mio bel sole,
se fatt'uomo nasce in terra,
entra solo a mover guerra,
e l'inferno vincer vuole.

Ha gran forze ed è bambino,
degl'abissi al mattatore,
per far gioco al peccatore
gana en todo il re divino.

Fu godiglio nel entrare
chi per l'uom giocò di pomo,
ma de' falli è faglio l'uomo
ch'entra al mondo a trionfare

Per trofeo la gioca sola
l'attrenito Nazzareno,
e giocando a rozzo fieno
mille prede a Pluto invola

Sempre in mano ha la spadiglia,
contro l'ombre il nudo infante,
e già palo trionfante,
de la croce la bastiglia,

Pur alfin giocando more,
per veder la morte estinta,
ma la poglia è sempre vinta,
se maniglia è sempre amore.

Fate applauso o cori amanti
al valor del giocatore,
ch'è trofeo d'un vincitore,
dar la mancia a' circostanti.

*Stilte, o stemmen, o snaren,
laat, nu het koninklijk kind wat sluimert,
het lied stoppen, en het spel beginnen.*

*Hij speelt Omber, mijn mooie Zon,
mens geworden, geboren op aarde.
Hij komt slechts om oorlog te voeren
want hij wil de hel overwinnen.*

*Hij is sterk, al is hij een kind,
de matador van de hellekrochten,
om de zondaar te laten winnen
haalt de Hemelkoning alle trekken.*

*Wie voor de mensen speelde om een
appel
verloor hopeloos in de eerste partij.
Maar hij zegt renonce tegen zonden,
de man die ter wereld kwam om te
winnen.*

*Hij speelt alleen voor de trofee,
de onbevreesde Nazarener
en door rozzo fieno te spelen
berooft hij Hades van duizend prooien!*

*Steeds trekt hij de Schoppenaas
de Omber slechts een weerloze Boer,
en de kleur die triomfeert
is steeds de klaver van het Kruis.*

*Uiteindelijk sterft hij bij het spel
om de dood verslagen te zien:
wanneer liefde de troefkaart is
wordt de inleg altijd gewonnen.*

*Liefdevolle harten, laat een applaus
horen
om de moed van de speler te prijzen!
Want aan de winnaar het voorrecht
om de toeschouwers een fooi te
geven.*

** La Veglia zit vol termen (zoals spadiglia, maniglia, godiglio, mattatore) die ontleend zijn aan het 'gioco dell'Ombre' of Omberspel, een kaartspel dat in de zeventiende eeuw in Spanje ontstond en bijzonder populair was. Christus speelt kaart met zijn leven als inzet, en wint uiteindelijk door te sterven: zijn redding van de mensheid wordt vergeleken met de fooi die de winnaar van het spel achterlaat voor de omstanders.*

liedvertalingen:

Marjolein van Zuylen, 2024

BIOGRAFIEËN

Christina Pluhar

De Oostenrijkse dirigente, luitiste, harpiste, arrangeur en componiste Christina Pluhar is een van de meest innovatieve musici binnen de oude muziekscene. Met haar ontombare enthousiasme won ze in 2009, 2010 en 2011 de ECHO Klassik. In 2018 werd het door haar opgerichte en geleide L'Arpeggiata door de Duitse muzieksite Opus Klassik bekroond tot 'Ensemble van het Jaar'. Internationaal zijn critici bijzonder lovend over de spontane en virtuoze wijze waarop musici onder Pluhars leiding op een nog niet eerder gehoorde manier leven blazen in barokmuziek. Haar interpretaties, arrangementen en muzikale ontdekkingen beïnvloeden vandaag de dag de wereld van de oude muziek. Christina Pluhar studeerde gitaar in haar geboorteplaats Graz en vanaf 1984 luit aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag, welke studie ze in 1987 voltooide. Vervolgens studeerde ze aan de Schola Cantorum Basiliensis bij Hopkinson Smith en behaalde in 1992 haar diploma voor

oude muziek. Ze studeerde barokharp in Basel en aan de Scuola Civica in Milaan.

Sinds 1992 werkt Christina Pluhar als zelfstandig musicus vanuit Parijs. Ze trad op als soliste en basso continuo-speler met ensembles als La Fenice, Hespèrion XXI, Il Giardino Armonico, Les Musiciens du Louvre en Concerto Soave. Van 1997 tot 2005 werkte ze als assistent van Ivor Bolton onder meer aan de Münchner Staatsoper, de Opéra Garnier in Parijs, de Opera in Hamburg en het Maggio Musicale in Florence. Als operadirigent boekt Pluhar grote successen en net als met L'Arpeggiata zoekt ze in die hoedanigheid naar nieuwe wegen. Haar operavoorstellingen zijn revolutionair en ware publiekstrekkingen.

L'Arpeggiata

Met de oprichting in 2000 van L'Arpeggiata, vernoemd naar de gelijknamige *Toccata* van de zeventiende-eeuwse luitist en componist Giovanni Girolamo Kapsberger, bood Christina Pluhar de oude muziekscene een nieuw perspectief. Bij haar staat

experimenteel, bevrijdend en improviserend samenspel centraal. Ze doorbreekt het routinematige basso continuo-spel, arrangeert bekende en onbekende werken en geeft de muziek van de zeventiende eeuw een eigen kleur. Door deze nieuwe benadering opende ze de wereld van de barokmuziek voor een breed publiek.

Onder de (gast)musici die Christina Pluhar bij L'Arpeggiata betreft, bevinden zich niet alleen sterren uit de historische uitvoeringspraktijk, maar ook uit de jazz en traditionele muziekwereld. L'Arpeggiata speelt wereldwijd voor uitverkochte zalen en was in 2012 als eerste ensemble voor oude muziek ooit Ensemble in Residence in de Carnegie Hall in New York.

Tot dusver heeft L'Arpeggiata achttien succesvolle albums uitgebracht, bekroond met tal van prestigieuze internationale prijzen. Denk aan het legendarische album *La Tarantella*, dat als inspiratie diende voor de film *Tous les soleils* (2011) van regisseur en schrijver Philippe Claudel. Maar ook aan *Mediterraneo* met fadozangeres Misa, aan het internationaal bejubelde *Music for a while - Improvisations on Purcell* met de wereldberoemde Franse countertenor Philippe Jaroussky en het eveneens zeer succesvolle *Händel goes wild* met countertenor Valer Sabadus, dat in 2018 werd bekroond met de Duitse muziekprijs Opus Klassik. In 2021 verscheen het album *Alla Napoletana*, dat met het op 3 mei van dit jaar verschenen *Wonder Women* ook alweer een opvolger heeft.

Céline Scheen

sopraan

Die Belgische sopraan Céline Scheen vertolkte rollen in opera's van onder anderen Händel, Gluck, Haydn, Mozart, Rossini en Bizet. Als concertzangeres zong ze in onder meer Orffs *Carmina burana*, het *Requiem* van Fauré, de *Krönungsmesse* van Mozart en in Bachs *Johannes-Passion*. Scheen werkte met ensembles als Musica Antiqua Köln, Il Fondamento en het Ricercar Consort.

Benedetta Mazzucato

mezzosopraan

De Italiaanse mezzosopraan Benedetta Mazzucato werkt sinds 2014 regelmatig samen met L'Arpeggiata. In Nederland was ze te zien en te horen op het Festival Oude Muziek Utrecht. Daarnaast vertolkte ze (titel)rollen bij internationale operahuizen. Recentelijk maakte ze haar debuut bij de Innsbrucker Festwochen in de rol van Argene in de opera *Olimpiade* van Vivaldi onder leiding van Alessandro De Marchi.

Luciana Mancini

mezzosopraan

De Chileens-Zweedse mezzosopraan Luciana Mancini zingt geregeld in vooraanstaande operahuizen en concertzalen, zoals de Berliner Staatsoper, Elbphilharmonie Hamburg, Teatro Real Madrid, de Wigmore Hall in Londen, Carnegie Hall New York en de Nationale Opera in Amsterdam. Al vanaf het begin van

haar carrière werkt zij samen met L'Arpeggiata.

Vincenzo Capezzuto

alt

Vincenzo Capezzuto's internationale zangcarrière omvat samenwerkingen met L'Arpeggiata, waarmee hij tot dusver vijf cd's opnam. Met Cecilia Bartoli was hij een van de hoofdzangers op het album *Gondola* van ensemble Il Pomo d'Oro, waarop hij een briljante interpretatie gaf van de achttiende-eeuwse liederen van Venetiaanse gondeliers.

Alessandro Giangrande

tenor

Alessandro Giangrande voltooide in 2003 een universitaire studie economie, maar koos daarna toch voor de (barok)muziek. Hij is een graag geziene gast bij de grote internationale operahuizen en festivals, werkte samen met onder anderen René Jacobs, Ottavio Dantone en Jordi Savall en werkte als solist mee aan verschillende opnames, waaronder de *Messiah* van Händel met La Chapelle Rhenane en de *Missa Romana* met Concerto Italiano.

Hugo Oliveira

bas

Hugo Oliveira, geboren en getogen in Lissabon, zong onder dirigenten als Ton Koopman, Frans Brüggen, Paul McCreech, René Jacobs, Jordi Savall, Wayne Marshall en Jaap van Zweden. Hij heeft opgetreden met wereldberoemde orkesten en ensembles zoals de Akademie für Alte Musik Berlin, het Orkest van de Achttiende Eeuw, Hespèrion XXI, het London Symphony Orchestra, het Koninklijk Concertgebouworkest, de Nederlandse Bachvereniging en natuurlijk L'Arpeggiata.

Anna Dego

dans

Na haar opleiding aan de theateracademie Teatro Stabile (Genua) werkte Anna Dego als actrice. In 1995 trad ze op in het stuk *Tango Barbaro* onder leiding van choreograaf Adriana Borriello. De ontmoeting met Borriello doet haar besluiten haar verdere carrière te wijden aan danstheater en drie jaar later treedt ze toe tot zijn gezelschap. Sinds 2002 werkt ze samen met L'Arpeggiata.

